

Odešel prof. MUDr. Miroslav Slavík, CSc. (26. 9. 1933–22. 3. 2017)

Dne 22. 3. 2017 zemřel po delší nemoci významný český ortoped prof. MUDr. Miroslav Slavík, CSc.

Prof. Slavík pocházel z Mladoboleslavska a na zdejší gymnázium též maturoval. Přes kádrové překážky se mu podařilo vystudovat medicínu na tehdejší FVL UK v Praze. Po působení v Děčíně a Kolíně se v polovině 60. let přesunul zpět do Prahy, kde v r. 1966 nastoupil na I. ortopedickou kliniku. Po několika letech odchází na jednoroční stáž do Velké Británie. Po návratu v r. 1970 přijal nabídku tehdejšího přednosty Ortopedické kliniky ILF v Nemocnici Na Bulovce prof. Pavlanského a stal se jeho asistentem.

Tehdy začala Slavíkova hvězda stoupat. Sám bývalý atlet se angažoval ve vedení Svazu cyklistiky a později, díky své jazykové výbavě, i v mezinárodním olympijském hnutí. V r. 1974 obhájil kandidátskou dizertační práci (CSc.) a v r. 1976 práci habilitační. V obou se věnoval poranění hlezna.

Stará klinika v „buloveckém záměčku“ však byla vším, jenom ne důstojným stánkem české ortopedie, která se krátce předtím stala samostatným atestačním oborem. Slavík, rozený „homo politicus“ tak začal za podpory prof. MUDr. Rudolfa Pavlanského, CSc., realizovat myšlenku výstavby nové Ortopedické kliniky ILF, jejíž náklady se tehdy odhadovaly na 360 mil. Kč. Prosazení této myšlenky bylo záležitostí velmi komplikovanou a bez Slavíka nerealizovatelnou. Úsilí, které věnoval nově vznikající klinice během její výstavby a vnitřního zařizování, bylo obdivuhodné. Toto, tehdy nejmodernější klinické pracoviště bylo slavnostně otevřeno v listopadu 1978 a doc. Slavík byl jmenován jeho přednostou.

Po dokončení kliniky vyvstal před Slavíkem problém jiného charakteru, nicméně zcela zásadní, tj. jak novou, 180lůžkovou kliniku personálně obsadit a uvést do chodu. Lze připomenout úsměvné pochybnosti personálu staré kliniky, neboť lékař Slavík k pořádku v administrativě prý příliš netíhl a o jeho chorobopisech se povídal řada neuvěřitelných historek. Doc. Slavík při svém nástupu vsadil na mláďa a realizoval řadu „přestupů“ tehdejších ortopedických nadějí. Tak se na nové klinice postupně sešli Dungl, Soukup, Kofránek, Pilnáček, Stryhal jun., Štědrý, Podškubka a další. Tento perspektivní dorostenecký tým doplnil několika staršími lékaři, především již tehdy významným kostním onkologem as. MUDr. Matějovským, CSc., a vynikajícím radiologem MUDr. Šprindrichem, CSc.

Slavík vytvořil základní organizační schéma denního, týdenního a měsíčního chodu celé kliniky i vzory jednotlivých složek písemné dokumentace. Ty později převzala řada jiných ortopedických pracovišť. Postupně se

tak klinika úspěšně rozjížděla. Současně s jejím vznikem založil Slavík tradici „Buloveckých ortopedických symposií“, která trvá dodnes. Slavík dal svým lékařům na tehdejší dobu nebývalé možnosti, především však možnost realizovat nové myšlenky, které se objevovaly ve světové literatuře, ať již to byly osteotomie pánve, nové postupy v léčbě kostních nádorů či v řadě dalších problematik. Nezanedbatelný byl i klid na práci, který lékaři kliniky v tehdejší zpolitizované době díky Slavíkově společenské autoritě měli. Systematicky se staral o přístrojové vybavení kliniky, přísun zahraniční literatury i možnost návštěv zahraničních kongresů a někdy i západních pracovišť. Pro Matějovského a Šprindricha se mu podařilo navzdory jejich problematickému „kádrovému profilu“ dosáhnout možnosti habilitace.

Jako šéf byl Slavík velmi náročný a v některých aspektech i tvrdý a vznětlivý, takže výše zmíněný klid na práci se týkal především vnějších vlivů. Velmi trval na dochvilnosti, plnění zadaných úkolů, kvalitě vedené dokumentace a znalostech lékařů týkajících se jim svěřených pacientů. Velká vizita byla obávanou každotýdenní prověrkou a Slavíkova pověstná „sloní paměť“ ohledně opakovaně hospitalizovaných pacientů byla postrachem každého začínajícího sekundáře. Řada jeho tehdejších lékařů, kteří se mezitím ocitli též na vedoucích pozicích, mu po letech dala, co se týká náročnosti a zodpovědnosti, za pravdu. Slavíkova náročnost odradila mnohé, ale ti, kteří vydrželi a respektovali systém i pravidla hry, mohli naopak z pobytu na klinice profitovat. Slavík byl totiž jako šéf poměrně jasně čitelný a bylo možné s ním ve vhodnou chvíli diskutovat i o nepopulárních či problematických věcech. Konflikty řešil okamžitě a nikdy se k nim nevracel, nevyčítal a nepřipomínal. Navíc řadě svých lékařů pomohl i v jejich osobních problémech. Velkoryse se zachoval i ke svému předchůdci prof. Pavlanskému, a to způsobem v té době výjimečným. „Starý pán“ měl na klinice svůj pokoj, svoji ambulanci a sekretariát kliniky mu byl k dispozici. Pokud navštívil páteční seminář, byl vždy prof. Slavíkem uvítán a v případě diskuse požádán o názor jako první.

Slavíkův osobní vědecký přínos se týkal traumatologie hlezna, které se intenzivně věnoval během 70. let. S otevřením nové kliniky ho však pohltila práce organizační. Přesto se dokázal nadchnout pro řadu novinek, jejich řešení však delegoval na své mladší spolupracovníky. V průběhu 80. let inicioval mimo jiné spolupráci s Anatomickým ústavem FVL UK, konkrétně s doc. Doskočillem a dr. Stinglem, dále s Revmatologickým ústavem pod vedením prof. Trnavského. Z pozice hlavního odborníka MZ ČR pro ortopedii vytvořil velmi dobře pracující sbor hlavního odborníka, který pomáhal řešit řadu aktuálních problémů i vzájemnou komunikaci mezi jednotlivými pracovišti. Svými konexemi přispěl i ke vzniku nové

Ortopedické kliniky ve FN Praha-Vinohrady. Jako představa atestační komise výrazně zvýšil náročnost atestací z ortopedie. To se v dalších letech velmi pozitivně projevilo i na erudici atestovaných lékařů, a tím i na úrovni oboru. Mimochodem, klinické večírky po II. atestacích byly pověstné.

V r. 1983 byl jmenován profesorem ortopedie. Přibližně ve stejné době byl zvolen viceprezidentem Mezinárodní cyklistické unie UCI a místopředsedou zdravotnické komise při Mezinárodním olympijském výboru. Oceněním jeho postavení v této organizaci byla i návštěva předsedy Olympijského výboru Juana Antonia Samaranche na bulovecké klinice.

Na Slavíkovi si bylo možno vážit řady věcí. Jednou z nich bylo i to, že nikdy nepomlouval své kolegy předností. Maximálně řekl: „To víš, vždyť ho znáš.“ Jeho osobnost se projevila i na schůzce několika přednostů v Olomouci v roce 1982. Tehdy po skončení kongresu se při víně diskutovalo a předhánělo v tom, kdo co dělá nejlepe. Slavík tehdy prohlásil, že na své klinice není nejlepší ve všem, že v dětské ortopedii je to Dungal, v traumatologii Soukup a v septice Pilnáček, v nádorech Matějovský, on však je z nich nejlepší šéf. Bezpochyby to bylo zcela pregnantní vyjádření Slavíkova uvažování jako přednosty kliniky.

Po revoluci se stal Slavík jako „součást“ minulého režimu nepohodlným. Administrativně mu byl odejmut titul profesora, byly mu vyčítány kontakty s představiteli strany a vlády, kteří na kliniku v 80. letech poměrně často docházeli. Objektivně nutno říci, že z tohoto pohledu mezi tehdejšími odborně respektovanými přednosty klinik nebyl sám. Pokud je známo, Slavík nikdy tyto kontakty nezneužil, aby někomu ublížil. Naopak využil je nejen ku prospěchu ortopedie, ale pomohl i řadě lidí, ať už v problémech „pracovně-politických“,

či čistě osobních. Mnozí však na tuto pomoc po r. 1990 rychle zapomněli.

Po konkurzu na konci r. 1990, který znamenal jeho konec ve funkci přednosty, odešel na několik let do zahraničí. Slavíkova „hvězdná éra“ tak trvala 12 let. Není to krátká, ale ani příliš dlouhá doba. Slavík ji však využil beze zbytku.

Po návratu do vlasti své zkušenosti zúročil jako odborný konzultant firmy Beznoska a jako hostující profesor na ortopedickém oddělení v Kladně. Významně přispěl i k úspěšnému rozvoji nově vzniklého časopisu „Ortopedie“, kde působil od jeho založení jako člen redakční rady. Určitou satisfakcí a oceněním Slavíkových manažerských schopností bylo i jeho zvolení za předsedu Cyklistického svazu. To už se zklidnila zjitřená atmosféra počátku 90. let a s odstupem se objektivně projevilo to, co Slavík pro českou ortopedii vykonal. Začal se znovu objevovat na řadě ortopedických akcí a mladá generace ortopedů tak měla možnost osobně poznat „obávaného Slavíka“, kterého znali pouze z vyprávění nás starších. Téměř nikdo z nich však nevěřil, že tento charismatický, milý starší pán býval obávaným šéfem vyvolávajícím značný respekt. My starší však víme své.

Prof. Slavík byl výraznou osobností, kterou mnozí obdivovali, mnozí respektovali, mnozí s ním nesouhlasili, ale bylo také nemálo těch, kteří ho měli rádi jako člověka se všemi jeho přednostmi i slabostmi. V každém případě málokoho nechal ke své osobě lhostejným.

Máme-li tedy stručně shrnout Slavíkův přínos české ortopedii, pak lze říci následující:

Postavil kliniku, vychoval žáky, kteří se stali vynikajícími odborníky, pozvedl významně úroveň oboru a zanechal tak nesmazatelnou stopu v historii české ortopedie.

Jan Bartoníček, Jiří Gallo